

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 8ης Μαΐου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική πολιτική – Απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας – Οδηγία 2000/78/ΕΚ – Μη προσμέτρηση της επαγγελματικής πείρας που αποκτήθηκε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας – Νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής – Διατήρηση της διαφορετικής μεταχειρίσεως – Δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προσφυγής – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαιολογητικοί λόγοι»

Στην υπόθεση C-396/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Ιουλίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Martin Leitner

κατά

Landespolizeidirektion Tirol,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύουσα του πρώτου τμήματος, A. Arabadjiev (εισηγητή), E. Regan, C. G. Fernlund και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: K. Malacek, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Σεπτεμβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο M. Leitner, εκπροσωπούμενος από τους M. Riedl και V. Treber-Müller, Rechtsanwälte,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse και την J. Schmoll,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους B.-R. Killmann και D. Martin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Δεκεμβρίου 2018,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 21 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), καθώς και των άρθρων 1, 2, 6, 9, 16 και 17 της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ 2000, L 303, σ. 16).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Martin Leitner και της Landespolizeidirektion Tirol (αστυνομικής διευθύνσεως του ομόσπονδου κράτους του Τιρόλου, Αυστρία) σχετικά με τη μισθολογική προαγωγή του προσφεύγοντος της κύριας δίκης και τη θέση του στην κλίμακα αποδοχών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2000/78

- 3 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78, σκοπός της «είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη».
- 4 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:
 - «1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.
 2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1:
 - α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο,
 - β) συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να προκαλέσει μειονεκτική μεταχείριση ενός προσώπου μιας ορισμένης θρησκείας ή πεποιθήσεων, με μια ορισμένη ειδική ανάγκη, μιας ορισμένης ηλικίας, ή ενός ορισμένου γενετήσιου προσανατολισμού, σε σχέση με άλλα άτομα εκτός εάν,
 - ι) η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία,

[...]».

5 Το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2 παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

Αυτή η διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

- α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, για την απασχόληση και την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους,
- β) τον καθορισμό ελάχιστων όρων ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση στην απασχόληση ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση,
- γ) τον καθορισμό ανώτατου ορίου ηλικίας για την πρόσληψη, με βάση την απαιτούμενη κατάρτιση για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας ή την ανάγκη εύλογης περιόδου απασχόλησης πριν από τη συνταξιοδότηση.

2. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2 παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι δεν συνιστά διάκριση λόγω ηλικίας, όσον αφορά τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ο καθορισμός ηλικίας για την ένταξη ή την αποδοχή σε παροχές συνταξιοδότησης ή αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού για τα καθεστώτα αυτά διαφορετικού ορίου ηλικίας για εργαζομένους ή για ομάδες ή κατηγορίες εργαζομένων και της χρήσης στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών κριτηρίων ηλικίας στους αναλογιστικούς υπολογισμούς, υπό τον όρο ότι αυτό δεν καταλήγει σε διακρίσεις λόγω φύλου.»

6 Το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε πρόσωπο που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και εάν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας εικάζεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, έχει πρόσβαση σε δικαστικές ή/και διοικητικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων, όπου κρίνεται ενδεδειγμένο, διαδικασιών συνδιαλλαγής, για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων εκ της παρούσας οδηγίας.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ενώσεις, οργανώσεις ή άλλα νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν, σύμφωνα με τα κριτήρια της εθνικής τους νομοθεσίας, έννομο συμφέρον να διασφαλίσουν ότι τηρούνται οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας, μπορούν να κινήσουν, είτε εξ ονόματος του ενάγοντος είτε προς υπεράσπισή του, και με την έγκρισή του, κάθε δικαστική ή/και διοικητική διαδικασία προβλεπόμενη για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων εκ της παρούσας οδηγίας.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν θίγουν τις εθνικές διατάξεις περί των προθεσμιών ασκήσεως αγωγής σχετιζόμενης με την αρχή της ίσης μεταχείρισης.»

7 Το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να:

- α) καταργηθεί κάθε νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη αντιβαίνουσα στην αρχή της ίσης μεταχείρισης,
- β) κηρύσσονται ή μπορούν να κηρυχθούν άκυρες ή να τροποποιούνται οποιοσδήποτε διατάξεις αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης οι οποίες περιέχονται στις ατομικές ή συλλογικές συμβάσεις ή συμφωνίες, τους εσωτερικούς κανονισμούς των επιχειρήσεων, τα καταστατικά κερδοσκοπικών ή μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και τα καταστατικά ανεξάρτητων επαγγελματικών οργανώσεων και συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και των εργοδοτών.»

8 Το άρθρο 17 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα εφαρμογής τους. Οι κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν την καταβολή αποζημίωσης στο θύμα, πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες με την παράβαση και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις εν λόγω διατάξεις στην Επιτροπή έως τις 2 Δεκεμβρίου 2003 το αργότερο και κοινοποιούν κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση το συντομότερο δυνατόν.»

Το αυστριακό δίκαιο

9 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι η εθνική νομοθεσία περί αποδοχών και προαγωγής των δημοσίων υπαλλήλων του κράτους τροποποιήθηκε επανειλημμένως λόγω της αντιθέσεως ορισμένων διατάξεων προς το δίκαιο της Ένωσης. Το νέο σύστημα αποδοχών και προαγωγής των δημοσίων αυτών υπαλλήλων, το οποίο προέκυψε κατόπιν νομοθετικών τροποποιήσεων που θεσπίστηκαν το 2015 και το 2016, επιδιώκει την εξάλειψη, μεταξύ άλλων, των διακρίσεων λόγω ηλικίας που ήταν αποτέλεσμα του συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής που ίσχυε προηγουμένως.

Ο νόμος περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων

10 Το άρθρο 8 του Gehaltsgesetz 1956 (νόμου του 1956 περί αποδοχών, BGBl. 54/1956), όπως τροποποιήθηκε με τον ομοσπονδιακό νόμο της 30ής Αυγούστου 2010 (BGBl. I, 82/2010) (στο εξής: νόμος περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων), προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η μισθολογική προαγωγή καθορίζεται με βάση την ημερομηνία αναφοράς. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την προαγωγή στο δεύτερο κλιμάκιο, κάθε κατηγορίας προσωπικού, είναι πέντε έτη και δύο έτη για τα λοιπά κλιμάκια, εκτός αν άλλως ορίζεται στο παρόν άρθρο.»

11 Το άρθρο 12 του νόμου περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων προέβλεπε τα εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των περιορισμών των παραγράφων 4 έως 8, η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή υπολογίζεται διά της αναδρομής από τον χρόνο της προσλήψεως στις περιόδους μετά την 30ή Ιουνίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώθηκαν ή επρόκειτο να συμπληρωθούν εννέα έτη σχολικής φοιτήσεως από την ένταξη στον πρώτο βαθμό σχολικής εκπαίδευσως:

1. οι περίοδοι που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 λαμβάνονται υπόψη στο σύνολό τους·

2. οι λοιπές περιόδους.»

Ο τροποποιηθείς νόμος περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων

12 Προκειμένου να θεραπευθεί η διάκριση λόγω ηλικίας που διαπιστώθηκε με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Ιουνίου 2009, Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381), και της 11ης Νοεμβρίου 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359), ο νόμος περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων τροποποιήθηκε με αναδρομική ισχύ από τον Bundesbesoldungsreform 2015 (ομοσπονδιακό νόμο του 2015 περί τροποποιήσεως του συστήματος αποδοχών, BGBl. I, 32/2015) και από τον Besoldungsrechtsanpassungsgesetz (νόμο του 2016 περί αναπροσαρμογής του συστήματος αποδοχών, BGBl I, 104/2016) (στο εξής: τροποποιηθείς νόμος περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων).

13 Υπό τον τίτλο «Κατάταξη σε κλιμάκιο και μισθολογική προαγωγή», το άρθρο 8 του τροποποιηθέντος νόμου περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«[...] Η κατάταξη σε κλιμάκιο και η μισθολογική προαγωγή γίνονται με βάση τη μισθολογική αρχαιότητα.»

14 Συμφώνως προς το άρθρο 12 του τροποποιηθέντος νόμου περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων, με τίτλο «Μισθολογική αρχαιότητα»:

«(1) Η μισθολογική αρχαιότητα αντιστοιχεί στη διάρκεια του συνυπολογιζόμενου για τη μισθολογική προαγωγή χρόνου υπηρεσίας πλέον της διάρκειας της αναγνωριζόμενης προϋπηρεσίας.

(2) Ως προϋπηρεσία που αναγνωρίζεται στο πλαίσιο του υπολογισμού της μισθολογικής αρχαιότητας λαμβάνονται υπόψη οι προγενέστερες περιόδους:

1. υπηρεσίας σε οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως κράτους μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, της Δημοκρατίας της Τουρκίας ή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας·
2. υπηρεσίας σε όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε διεθνή οργανισμό στον οποίο μετέχει η Δημοκρατία της Αυστρίας·
3. κατά τις οποίες δημόσιος υπάλληλος είχε, δυνάμει του Heeresversorgungsgesetz [νόμου περί ασφαλίσεως των υπηρετούντων στις ένοπλες δυνάμεις], δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας, καθώς και
4. εκπληρώσεως:
 - a) θητείας στις αυστριακές ένοπλες δυνάμεις [...],
 - b) εθελοντικής εκπαιδευτικής θητείας [...],
 - c) εναλλακτικής θητείας [...],
 - d) υποχρεωτικών στρατιωτικών υποχρεώσεων, παρόμοιας εθελοντικής εκπαιδευτικής θητείας στις ένοπλες δυνάμεις ή εναλλακτικής θητείας σε κράτος μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, της Τουρκικής Δημοκρατίας ή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας.

[...]

3. Πέραν των περιόδων της παραγράφου 2, δύνανται να ληφθούν υπόψη ως περιόδους προϋπηρεσίας οι περιόδους ασκήσεως συναφούς επαγγελματικής δραστηριότητας ή συναφούς πρακτικής ασκήσεως στη δημόσια διοίκηση, με ανώτατο όριο τα δέκα έτη. [...]

- 15 Το άρθρο 169c του τροποποιηθέντος νόμου περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων, το οποίο αφορά την ανακατάταξη των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων στο νέο σύστημα αποδοχών και προαγωγής, προβλέπει τα εξής:

«(1) Οι υπηρετούντες την 11η Φεβρουαρίου 2015 δημόσιοι υπάλληλοι που ανήκουν σε κατηγορία προσωπικού και μισθολογική κατηγορία του άρθρου 169d εντάσσονται στο νέο σύστημα αποδοχών που θεσπίζεται με τον παρόντα ομοσπονδιακό νόμο δυνάμει των κατωτέρω διατάξεων αποκλειστικώς βάσει των ως τότε αποδοχών τους. Οι δημόσιοι υπάλληλοι κατατάσσονται αρχικώς βάσει των ως τότε αποδοχών τους σε μισθολογικό κλιμάκιο του νέου συστήματος αποδοχών τέτοιο ώστε να διατηρούνται οι ισχύουσες αποδοχές τους. [...]

(2) Η μετάβαση των δημοσίων υπαλλήλων στο νέο σύστημα αποδοχών πραγματοποιείται μέσω κατ' αποκοπήν καθορισμού της μισθολογικής αρχαιότητάς τους. Κρίσιμο για τον κατ' αποκοπήν καθορισμό είναι το ποσό μεταβάσεως. Ως ποσό μεταβάσεως νοούνται οι πλήρεις αποδοχές, χωρίς τις ενδεχόμενες έκτακτες προαγωγές, οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση υπολογισμού των αποδοχών του δημοσίου υπαλλήλου για τον μήνα Φεβρουάριο του 2015 (μήνας μεταβάσεως). [...]

(2a) Ως ποσό μεταβάσεως νοείται το ποσό αποδοχών το οποίο προβλέπεται για το μισθολογικό κλιμάκιο βάσει του οποίου όντως υπολογίστηκαν οι αποδοχές που καταβλήθηκαν στον δημόσιο υπάλληλο κατά τον μήνα μεταβάσεως (κατάταξη βάσει του εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών). Δεν απαιτείται εξέταση του συννόμου των αποδοχών, ούτε όσον αφορά τη νόμιμη βάση τους ούτε όσον αφορά το ύψος τους. Εκ των υστέρων διόρθωση των αποδοχών λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του ποσού μεταβάσεως μόνον εφόσον:

1. η διόρθωση αυτή αφορά τυπικά σφάλματα τα οποία διαπράχθηκαν κατά την καταχώριση σε σύστημα αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων, και
2. η εσφαλμένη καταχώριση αποκλίνει προδήλως από τη σκοπούμενη καταχώριση, όπως η τελευταία αποδεικνύεται από έγγραφα που ήδη υπήρχαν κατά τον χρόνο της καταχώρισης.

(2b) Σε περίπτωση που η πραγματική κατάταξη σε κλιμάκιο, βάσει του εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών, αντιστοιχεί σε μικρότερο ποσό σε σύγκριση προς τη νομοθετικώς προστατευόμενη κατάταξη σε κλιμάκιο, τότε, εφόσον το ζητήσει ο υπάλληλος, εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του ποσού μεταβάσεως η νομοθετικώς προστατευόμενη κατάταξη σε κλιμάκιο, εξαιρουμένης της περιπτώσεως εφαρμογής του άρθρου 169d, παράγραφος 5, λόγω της συνδρομής απλώς προσωρινής κατατάξεως. Ως νομοθετικώς προστατευόμενη κατάταξη σε κλιμάκιο νοείται αυτή που αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο το οποίο προκύπτει με βάση την ημερομηνία αναφοράς. Η ημερομηνία αναφοράς είναι η ημερομηνία που προκύπτει από την προσμέτρηση, διά της αναδρομής στον χρόνο πριν από την πρώτη ημέρα του μήνα μεταβάσεως, των ακολούθων περιόδων. Πρέπει να προσμετρώνται διά αναδρομής:

1. οι περίοδοι που αναγνωρίστηκαν τελεσίδικα ως προϋπηρεσία μέχρι την έναρξη του μήνα μεταβάσεως, εφόσον είναι μεταγενέστερες της συμπλήρωσεως του 18ου έτους της ηλικίας και εφόσον συνυπολογίστηκαν για την προαγωγή στο επόμενο κλιμάκιο, καθώς και
2. οι περίοδοι που έπονται της ημερομηνίας του διορισμού, εφόσον συνυπολογίστηκαν για τη μισθολογική προαγωγή.

Η αναδρομή σε περαιτέρω προγενέστερες περιόδους αποκλείεται. Ως νομοθετικώς προστατευόμενη κατάταξη σε κλιμάκιο ισχύει, για κάθε δύο έτη μετά την ημερομηνία αναφοράς, το εκάστοτε αμέσως επόμενο μισθολογικό κλιμάκιο. Μετάβαση σε μισθολογικό κλιμάκιο λογίζεται ότι πραγματοποιείται την 1η Ιανουαρίου ή την 1η Ιουλίου που έπεται της συμπλήρωσεως της διετούς περιόδου, εφόσον κατά την ημερομηνία εκείνη δεν αναβλήθηκε ή δεν ανεστάλη η

προαγωγή. Η διετής προθεσμία λογίζεται ότι συμπληρώθηκε την εκάστοτε 1η Ιανουαρίου και/ή 1η Ιουλίου ακόμη και στην περίπτωση που λήγει πριν από την πάροδο της εκάστοτε επόμενης 31ης Μαρτίου και/ή 30ής Σεπτεμβρίου.

(2c) Με τις παραγράφους 2a και 2b μεταφέρονται στην αυστριακή έννομη τάξη, όσον αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση των ομοσπονδιακών υπαλλήλων και του διδακτικού προσωπικού των Länder, τα άρθρα 2 και 6 της [οδηγίας 2000/78] όπως ερμηνεύθηκαν από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την απόφαση της 19ης Ιουνίου 2014, Sprechtl κ.λπ. (C-501/12 έως C-506/12, C-540/12 και C-541/12, EU:C:2014:2005). Επομένως, οι όροι μεταβάσεως των δημοσίων υπαλλήλων που διορίστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της ομοσπονδιακής μισθολογικής μεταρρυθμίσεως του 2015 καθορίζονται στο νέο σύστημα αποδοχών και προβλέπουν, αφενός, ότι το μισθολογικό κλιμάκιο στο οποίο αυτοί πλέον υπάγονται καθορίζεται αποκλειστικά και μόνο βάσει του κεκτημένου μισθού στο πλαίσιο του προγενέστερου συστήματος αποδοχών, μολονότι το σύστημα αυτό στηριζόταν σε δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας του δημοσίου υπαλλήλου, και, αφετέρου, ότι η μεταγενέστερη προαγωγή σε ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο υπολογίζεται πλέον μόνο σε συνάρτηση με την κτηθείσα επαγγελματική πείρα από την έναρξη ισχύος της μισθολογικής μεταρρυθμίσεως του 2015.

(3) Η μισθολογική αρχαιότητα των δημοσίων υπαλλήλων που εντάσσονται στο νέο σύστημα καθορίζεται με βάση τον χρόνο που απαιτείται για την προαγωγή από το πρώτο μισθολογικό κλιμάκιο (από την πρώτη ημέρα) στο μισθολογικό κλιμάκιο της ίδιας κατηγορίας προσωπικού για το οποίο κλιμάκιο προβλέπεται ο κατώτερος μισθός που είναι εγγύτερος προς το ποσό μεταβάσεως, κατά τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο όπως τροποποιήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 2015. Αν το ποσό μεταβάσεως ισοδυναμεί με το κατώτατο οριζόμενο ποσό για ορισμένο μισθολογικό κλιμάκιο της ίδιας κατηγορίας προσωπικού, κρίσιμο είναι το συγκεκριμένο μισθολογικό κλιμάκιο. Όλα τα συγκρινόμενα ποσά στρογγυλοποιούνται στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό ευρώ.

(4) Η μισθολογική αρχαιότητα που ορίζεται στην παράγραφο 3 προσαυξάνεται κατά τον χρόνο που παρήλθε από την ημερομηνία τελευταίας προαγωγής σε ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο μέχρι την τελευταία ημέρα του μήνα μεταβάσεως, εφόσον ο χρόνος αυτός συνυπολογίζεται για την προαγωγή.

[...]

(6) [...] Αν ο νέος μισθός του δημοσίου υπαλλήλου είναι κατώτερος του ποσού μεταβάσεως, ο δημόσιος υπάλληλος λαμβάνει συμπληρωματικό επίδομα διατηρήσεως ίσο με τη διαφορά η οποία λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συντάξεως [...], και τούτο έως ότου αυτός προαχθεί σε κλιμάκιο με αποδοχές υψηλότερες του ποσού μεταβάσεως. Για τη σύγκριση των ποσών λαμβάνονται υπόψη επιδόματα αρχαιότητας ή έκτακτες προαγωγές.

[...]

(9) Προκειμένου να διατηρηθούν οι προσδοκίες που σχετίζονται με την επόμενη προαγωγή, την έκτακτη προαγωγή ή το επίδομα αρχαιότητας στο προγενέστερο σύστημα αποδοχών, καταβάλλεται στον δημόσιο υπάλληλο συμπληρωματικό επίδομα διατηρήσεως, το οποίο λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συντάξεως [...], μόλις αυτός προαχθεί στο μεταβατικό κλιμάκιο [...].

[...]»

¹⁶ Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 175, παράγραφος 79, σημείο 3, του τροποποιηθέντος νόμου περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων, τα άρθρα 8 και 12 του νόμου αυτού, συμπεριλαμβανομένων των τίτλων τους, τίθενται σε ισχύ όπως τροποποιήθηκαν με τον ομοσπονδιακό νόμο του 2015 περί τροποποίησης του συστήματος αποδοχών που δημοσιεύθηκε στο BGBl. I, 32/2015, «την 1η Φεβρουαρίου 1956· οι διατάξεις αυτές, ως είχαν πριν από τις 11 Φεβρουαρίου 2015, δεν εφαρμόζονται πλέον σε εκκρεμείς και μελλοντικές διαδικασίες».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 17 Ο M. Leitner, γεννηθείς το 1968, emπίπτει, ως αξιωματικός της αστυνομίας, στον κώδικα υπηρεσιακής καταστάσεως των δημοσίων υπαλλήλων της αυστριακής διοικήσεως. Έως το τέλος Φεβρουαρίου 2015, οι αποδοχές του διέπονταν από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής. Εν συνεχεία ανακατετάγη βάσει του νέου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής το οποίο εισήχθη με τον τροποποιηθέντα νόμο περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων.
- 18 Στις 27 Ιανουαρίου 2015 ο M. Leitner ζήτησε από την αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους του Τιρόλου να καθορισθεί εκ νέου η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η πείρα που είχε αποκτήσει πριν από την ηλικία των 18 ετών. Ζήτησε επίσης την αναδρομική καταβολή των οφειλόμενων σε αυτόν αποδοχών.
- 19 Στις 30 Απριλίου 2015 η αίτηση του M. Leitner απορρίφθηκε ως απαράδεκτη, με το αιτιολογικό ότι οι διατάξεις που αφορούν την ημερομηνία αναφοράς για την προαγωγή δεν ίσχυαν πλέον.
- 20 Ο M. Leitner άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω απορριπτικής αποφάσεως ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Αυστρία). Στις 7 Νοεμβρίου 2016 το δικαστήριο αυτό ακύρωσε την απόφαση της αστυνομικής διεύθυνσεως του ομόσπονδου κράτους του Τιρόλου και την κάλεσε να αποφανθεί επί της ουσίας της αιτήσεως του M. Leitner.
- 21 Στις 9 Ιανουαρίου 2017 η αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους του Τιρόλου απέρριψε την αίτηση για τον λόγο ότι ο M. Leitner δεν μπορούσε να αντλήσει δικαιώματα από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, δεδομένου ότι το σύστημα αυτό δεν μπορούσε να εφαρμοσθεί μετά την αναδρομική έναρξη ισχύος του ομοσπονδιακού νόμου περί αποδοχών του 2015, που προβλέφθηκε με τον τροποποιηθέντα νόμο περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων.
- 22 Στις 8 Φεβρουαρίου 2017, ο M. Leitner άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου).
- 23 Το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται αν η προβλεφθείσα με τον τροποποιηθέντα νόμο περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων νομοθετική τροποποίηση έχει πράγματι θέσει τέλος σε κάθε διάκριση λόγω ηλικίας η οποία υφίστατο προηγουμένως.
- 24 Το εν λόγω δικαστήριο υποστηρίζει ότι, στο μέτρο που η ανακατάταξη των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων πραγματοποιείται βάσει αποδοχών που υπολογίζονται σύμφωνα με τους κανόνες του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, η κατηγορία των δημοσίων υπαλλήλων των οποίων οι περίοδοι απασχολήσεως που έχουν συμπληρωθεί πριν από την ηλικία των 18 ετών δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της αρχαιότητάς τους είναι σε λιγότερο ευνοϊκή θέση από την κατηγορία των δημοσίων υπαλλήλων των οποίων οι περίοδοι δραστηριότητας παρόμοιας διάρκειας συμπληρώθηκαν μετά την ηλικία αυτή.
- 25 Το ίδιο δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της μισθολογικής προαγωγής των ανακαταταγέντων δημοσίων υπαλλήλων οι περίοδοι απασχολήσεως τις οποίες συμπλήρωσαν πριν από την ηλικία των 18 ετών. Η μετάβαση του δημοσίου υπαλλήλου στο νέο μισθολογικό σύστημα και, επομένως, ο καθορισμός της θέσεώς του σε αυτό το νέο σύστημα γίνονται μέσω του καθορισμού της μισθολογικής αρχαιότητάς του. Για να καθορισθεί η εν λόγω αρχαιότητα, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ποσό μεταβάσεως, ήτοι το ποσό του τελευταίου μισθού που έλαβε ο δημόσιος υπάλληλος υπό το κράτος ισχύος του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής. Δεδομένου ότι αποκλείεται η εξέταση του συννόμου των αποδοχών που καταβλήθηκαν, είναι δυνατή μόνον η διόρθωση απλών ανακρίβειών οι οποίες ανακύπτουν από σφάλματα κωδικοποιήσεως των στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της

ανακατατάξεως, στο πλαίσιο του ελέγχου του υπολογισμού του ποσού μεταβάσεως. Δεν μπορούν συνεπώς να θεωρηθούν ως το ποσό μεταβάσεως οι μη ενέχουσες δυσμενείς διακρίσεις αποδοχές που οφείλονται βάσει του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.

- 26 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση της άμεσης άνισης μεταχειρίσεως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το επιχείρημα που αντλείται από την αύξηση των οικονομικών επιβαρύνσεων και των ενδεχόμενων διοικητικών δυσχερειών δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας.
- 27 Το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι το ομόσπονδο κράτος του Τιρόλου, στο οποίο υπήρχε στο παρελθόν νομοθεσία εισάγουσα διακρίσεις λόγω ηλικίας παρεμφερής προς την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, προέβη, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως της 11ης Νοεμβρίου 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359), σε νέο υπολογισμό των ημερομηνιών αναφοράς για το σύνολο των ήδη υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων και, τοιουτοτρόπως, έθεσε τέλος στις διακρίσεις λόγω ηλικίας.
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Έχει το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα τα άρθρα 1, 2 και 6 της [οδηγίας 2000/78,] σε συνδυασμό με το άρθρο 21 του [Χάρτη], την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτό εθνική ρύθμιση η οποία, προκειμένου να αρθεί διάκριση εις βάρος υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων, προβλέπει μεταβατική ρύθμιση βάσει της οποίας για τη μετάβαση από το μέχρι τούδε ισχύον διετές σύστημα σε νέο (αυτό καθεαυτό απαλλαγμένο από δυσμενείς διακρίσεις όσον αφορά τους πρωτοδιοριζόμενους δημοσίους υπαλλήλους) διετές σύστημα εφαρμόζεται ένα “ποσό μεταβάσεως” το οποίο, μολονότι υπολογίζεται σε χρήμα, ωστόσο αντιστοιχεί σε κάποια συγκεκριμένη κατάσταση σε κλιμάκιο, με αποτέλεσμα η διάκριση λόγω ηλικίας εις βάρος των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων να διατηρείται αμετάβλητη;

2. Έχει το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα το άρθρο 17 της [οδηγίας 2000/78] καθώς και το άρθρο 47 του [Χάρτη], την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτό εθνική ρύθμιση η οποία δεν επιτρέπει στους υπηρετούντες δημοσίους υπαλλήλους να ζητήσουν, συμφώνως προς την ερμηνεία που δόθηκε στα άρθρα 9 και 16 της οδηγίας [αυτής] από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359), να αναγνωριστεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2 της οδηγίας 2000/78, η θέση τους στη μισθολογική κλίμακα κατά τον προγενέστερο της μεταβάσεως στο νέο σύστημα αποδοχών χρόνο, προβλέποντας ότι οι αντίστοιχες νομικές βάσεις παύουν να εφαρμόζονται αναδρομικώς από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του αρχικού βασικού νόμου και αποκλείοντας, ειδικότερα, την αναγνώριση των προγενέστερων της συμπληρώσεως του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων προϋπηρεσίας;

3. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:

Επιτάσσει η διακηρυσσόμενη, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2005, Mangold (C-144/04, EU:C:2005:709), υπεροχή του δικαίου της Ένωσης ότι οι διατάξεις για τους υπηρετούντες δημόσιους υπαλλήλους που καταργήθηκαν αναδρομικώς πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζονται κατά τον προγενέστερο της μεταβάσεως χρόνο, ούτως ώστε οι υπάλληλοι αυτοί να μπορούν να κατατάσσονται στο προγενέστερο σύστημα αναδρομικώς χωρίς να υφίστανται διάκριση και, ως εκ τούτου, να μεταβαίνουν στο νέο σύστημα αποδοχών χωρίς να υφίστανται διάκριση;

4. Έχει το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα τα άρθρα 1, 2 και 6 της [οδηγίας 2000/78] σε συνδυασμό με τα άρθρα 21 και 47 του [Χάρτη], την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτό εθνική ρύθμιση η οποία απλώς δηλώνει ότι αίρει υφιστάμενη διάκριση λόγω ηλικίας (όσον αφορά την αναγνώριση προγενέστερων του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων προϋπηρεσίας), ορίζοντας ότι οι περίοδοι οι

οποίες πράγματι διανύθηκαν υπό το καθεστώς της δυσμενούς διακρίσεως πρέπει πλέον να λογίζονται αναδρομικώς ως απαλλαγμένες κάθε δυσμενούς διακρίσεως, μολονότι στην πράξη η δυσμενής διάκριση διατηρείται αμετάβλητη;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 29 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν τα άρθρα 1, 2 και 6 της οδηγίας 2000/78, σε συνδυασμό με το άρθρο 21 του Χάρτη, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, έχουσα αναδρομική ισχύ, η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας, προβλέπει μετάβαση των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων σε νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, στο πλαίσιο του οποίου η πρώτη κατάταξη των υπαλλήλων αυτών καθορίζεται βάσει των τελευταίων αποδοχών τους στο πλαίσιο του προηγούμενου συστήματος.
- 30 Πρέπει, κατ' αρχάς, να διερευνηθεί αν η επίμαχη εθνική ρύθμιση συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78.
- 31 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη διάταξη αυτή, η «αρχή της ίσης μεταχείρισης» σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διακρίσεως για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας αυτής. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς της παραγράφου 1, συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο.
- 32 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι προς σύγκριση κατηγορίες προσώπων είναι, αφενός, οι υπηρετούντες κατά την ημερομηνία της μεταβάσεως δημόσιοι υπάλληλοι που απέκτησαν επαγγελματική πείρα, έστω και εν μέρει, πριν από την ηλικία των 18 ετών (στο εξής: δημόσιοι υπάλληλοι που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα) και, αφετέρου, οι δημόσιοι υπάλληλοι που απέκτησαν πείρα της ίδιας φύσεως και ανάλογης διάρκειας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής (στο εξής: δημόσιοι υπάλληλοι που ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα).
- 33 Όπως προκύπτει από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία, ο Αυστριακός νομοθέτης, με τη θέσπιση του άρθρου 169c του τροποποιηθέντος νόμου περί αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων, εισάγει έναν μηχανισμό ανακατατάξεως πραγματοποιούμενης σε συνάρτηση με ένα «ποσό μεταβάσεως» που υπολογίζεται βάσει των κανόνων του παλαιού συστήματος. Ειδικότερα, το εν λόγω «ποσό μεταβάσεως», το οποίο κατά το άρθρο 169c, παράγραφος 2, του νόμου αυτού έχει καθοριστική σημασία για τον συνολικό καθορισμό της μισθολογικής αρχαιότητας των δημοσίων υπαλλήλων που μεταβαίνουν στο νέο σύστημα, υπολογίζεται βάσει των αποδοχών που καταβλήθηκαν σε αυτούς τους δημοσίους υπαλλήλους τον μήνα πριν από τη μετάβασή τους στο νέο καθεστώς.
- 34 Με την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359), το Δικαστήριο έκρινε όμως ότι οι κανόνες του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και προαγωγής εισήγαν άμεση διάκριση λόγω ηλικίας, κατά την έννοια της οδηγίας 2000/78.
- 35 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε, με την απόφαση αυτή, ότι εθνική ρύθμιση η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε διάκριση λόγω ηλικίας, λαμβάνει υπόψη τις περιόδους εκπαίδευσής και υπηρεσίας που συμπληρώθηκαν πριν από την ηλικία των 18 ετών, αλλά η οποία, ταυτοχρόνως, προβλέπει, για τους δημοσίους υπαλλήλους που υπήρξαν θύματα της διακρίσεως αυτής, επιμήκυνση κατά τρία έτη του απαιτούμενου χρόνου για τη μετάβαση από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο κάθε κατηγορίας

προσωπικού ή μισθολογικής κατηγορίας διατηρεί μια άμεση διάκριση λόγω ηλικίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, και παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78.

- 36 Επισημαίνεται επίσης ότι, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 169c, παράγραφος 2c, του τροποποιηθέντος νόμου περί αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων προκύπτει ότι το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής βασιζόταν σε διάκριση λόγω ηλικίας μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων.
- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, ένας μηχανισμός ανακατατάξεως, όπως αυτός που εισήχθη με τον τροποποιηθέντα νόμο περί αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων και ο οποίος περιγράφεται στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, είναι ικανός να διατηρήσει τα αποτελέσματα που ανέπτυξε το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, λόγω της σχέσεως που καθιερώνει μεταξύ του τελευταίου μισθού που καταβλήθηκε κατ' εφαρμογήν του συστήματος αυτού και της κατατάξεως στο νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.
- 38 Πρέπει, ως εκ τούτου, να θεωρηθεί ότι το άρθρο 169c του τροποποιηθέντος νόμου περί αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων διατηρεί μια κατάσταση που δημιουργεί διακρίσεις μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων που ευνοούνταν και αυτών που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα, δεδομένου ότι το ύψος των αποδοχών που θα εισπράττουν οι πρώτοι θα είναι κατώτερο αυτού που θα καταβάλλεται στους δεύτερους αποκλειστικά και μόνο λόγω της ηλικίας που είχαν κατά την πρόσληψή τους, μολονότι τελούν σε συγκρίσιμες καταστάσεις (πρβλ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Unland, C-20/13, EU:C:2015:561, σκέψη 40).
- 39 Εν συνεχεία, πρέπει να εξεταστεί αν η διαφορετική αυτή μεταχείριση λόγω ηλικίας μπορεί να δικαιολογηθεί από την άποψη του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78.
- 40 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78 διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι η λόγω ηλικίας άνιση μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχολήσεως, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισεως, και εφόσον τα μέσα επιτεύξεως του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.
- 41 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για την επιλογή όχι μόνον του συγκεκριμένου σκοπού που προτίθενται να επιδιώξουν, μεταξύ άλλων, στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχολήσεως, αλλά και για τον καθορισμό των μέτρων επιτεύξεως του σκοπού αυτού (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2015, Starjakob, C-417/13, EU:C:2015:38, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 42 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση αποσκοπεί, πρωτίστως, στη θέσπιση ενός μη εισάγοντος διακρίσεις συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής. Το δικαστήριο αυτό διευκρινίζει ότι η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση επιδιώκει στόχους φορολογικής ουδετερότητας, περιορισμού του διοικητικού φόρτου, διατηρήσεως των κεκτημένων και προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 43 Όσον αφορά, αφενός, τον σκοπό της φορολογικής ουδετερότητας τον οποίο επιδιώκει η επίμαχη εθνική ρύθμιση, υπενθυμίζεται ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο λόγους πολιτικού, κοινωνικού ή δημογραφικού χαρακτήρα, αλλά και δημοσιονομικούς λόγους, εφόσον τηρούν συγχρόνως τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας. Συναφώς, μολονότι οι δημοσιονομικοί λόγοι μπορούν να αποτελούν τη βάση των επιλογών του κράτους μέλους στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και να επηρεάζουν τη φύση ή την έκταση των μέτρων που προτίθεται να θεσπίσει το κράτος αυτό, εντούτοις οι λόγοι αυτοί δεν μπορούν, αυτοί και μόνοι, να αποτελούν θεμιτό σκοπό, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας

2000/78. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τους λόγους διοικητικής φύσεως που αναφέρει το αιτούν δικαστήριο και η Αυστριακή Κυβέρνηση (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Starjakob*, C-417/13, EU:C:2015:38, σκέψη 36).

- 44 Αφετέρου, όσον αφορά τη διατήρηση των κεκτημένων και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των δημοσίων υπαλλήλων που ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα ως προς τις αποδοχές τους, πρέπει να επισημανθεί ότι αποτελούν θεμιτούς σκοπούς της πολιτικής στους τομείς της πολιτικής απασχολήσεως και της αγοράς εργασίας δυνάμενους να δικαιολογήσουν, κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου, τη διατήρηση των προηγούμενων αποδοχών και, επομένως, τη διατήρηση ενός συστήματος συνεπαγόμενου διακρίσεις λόγω ηλικίας (πρβλ. απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2014, *Schmitzer*, C-530/13, EU:C:2014:2359, σκέψη 42).
- 45 Οι σκοποί αυτοί δεν μπορούν όμως να δικαιολογήσουν μέτρο το οποίο διατηρεί οριστικά, έστω και για ορισμένα μόνον πρόσωπα, τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας στην εξάλειψη της οποίας αποσκοπούσε η μεταρρύθμιση ενός συστήματος συνεπαγόμενου διακρίσεις, στο οποίο εντάσσεται το εν λόγω μέτρο. Ένα τέτοιου είδους μέτρο δεν είναι κατάλληλο για τη θέσπιση ενός συστήματος μη συνεπαγόμενου διακρίσεις για την κατηγορία των μη ευνοούμενων προσώπων (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Starjakob*, C-417/13, EU:C:2015:38, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Εν προκειμένω, το άρθρο 169c του τροποποιηθέντος νόμου περί αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων προβλέπει διάφορους μηχανισμούς ούτως ώστε να αποφευχθεί η σημαντική μείωση των αποδοχών των ανακατατασσόμενων δημοσίων υπαλλήλων. Μεταξύ των μηχανισμών αυτών περιλαμβάνεται η χορήγηση συμπληρωματικού επιδόματος διατηρήσεως ίσου με τη διαφορά μεταξύ του ποσού του νέου μισθού που λαμβάνει ο υπάλληλος που μεταβαίνει στο νέο σύστημα και του ποσού μεταβάσεως. Το εν λόγω συμπληρωματικό επίδομα διατηρήσεως χορηγείται λόγω του ότι, μετά τη μετάβασή του, ο υπάλληλος αυτός κατατάσσεται στο μισθολογικό κλιμάκιο του νέου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής στο οποίο αντιστοιχεί επίπεδο μισθού αμέσως κατώτερο από τον τελευταίο μισθό που λάμβανε δυνάμει του προγενέστερου συστήματος. Μεταξύ των μηχανισμών αυτών περιλαμβάνεται επίσης η αύξηση από 6 σε 18 μήνες της μισθολογικής αρχαιότητας του υπαλλήλου που μεταβαίνει στο νέο σύστημα.
- 47 Εντούτοις, όπως διευκρίνισε η Αυστριακή Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όλοι οι μηχανισμοί αυτοί εφαρμόζονται αδιακρίτως στο σύνολο των δημοσίων υπαλλήλων που μεταβαίνουν συλλήβδην στο νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, είτε αυτοί ευνοούνταν είτε όχι από το προηγούμενο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.
- 48 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, αντιθέτως προς τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 2014, *Specht* κ.λπ. (C-501/12 έως C-506/12, C-540/12 και C-541/12, EU:C:2014:2005), καθώς και της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, *Unland* (C-20/13, EU:C:2015:561), στις οποίες το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο επίμαχων κατηγοριών υπαλλήλων στις υποθέσεις αυτές μειώθηκε και μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξαλείφθηκε σταδιακά, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση δεν προκύπτει ότι οι μηχανισμοί που προβλέπονται από την επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση επιτρέπουν τη σταδιακή σύγκλιση μεταξύ της μεταχειρίσεως της οποίας τυγχάνουν οι υπάλληλοι που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα και της μεταχειρίσεως της οποίας τυγχάνουν οι υπάλληλοι που ευνοούνταν, ούτως ώστε οι πρώτοι να καλύψουν μεσοπρόθεσμα, ή ακόμη και βραχυπρόθεσμα, την υστέρησή τους σε σχέση με τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν στους δεύτερους. Οι εν λόγω μηχανισμοί δεν έχουν, επομένως, ως αποτέλεσμα τον μετριασμό, κατά το πέρασ συγκεκριμένης περιόδου, του υφιστάμενου μισθολογικού χάσματος μεταξύ των ευνοουμένων και των μη ευνοουμένων υπαλλήλων.
- 49 Συνεπώς, ακόμη και αν η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση είναι ικανή να διασφαλίσει την προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των δημοσίων υπαλλήλων που ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα, εντούτοις δεν είναι κατάλληλη για τη θέσπιση

συστήματος μη συνεπαγόμενου διακρίσεις για τους δημοσίους υπαλλήλους που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, καθόσον διατηρεί οριστικά έναντι αυτών τη διάκριση λόγω ηλικίας που εισήχθη με το προηγούμενο σύστημα.

50 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο πρώτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι τα άρθρα 1, 2 και 6 της οδηγίας 2000/78, σε συνδυασμό με το άρθρο 21 του Χάρτη, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, έχουσα αναδρομική ισχύ, η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας, προβλέπει μετάβαση των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων σε νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, στο πλαίσιο του οποίου η πρώτη κατάταξη των υπαλλήλων αυτών καθορίζεται βάσει των τελευταίων αποδοχών τους στο πλαίσιο του προηγούμενου συστήματος.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

51 Το δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αφορά το άρθρο 17 της οδηγίας 2000/78.

52 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 17 της οδηγίας 2000/78, τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεως των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογήν της οδηγίας αυτής και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα εφαρμογής τους. Οι κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν την καταβολή αποζημίωσης στο θύμα, πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες με την παράβαση και αποτρεπτικές.

53 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι σκοπός του άρθρου αυτού είναι να επιβάλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέψουν τους κανόνες επιβολής κυρώσεων για όλες τις παραβάσεις των εθνικών διατάξεων οι οποίες θεσπίστηκαν για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής στο εθνικό δίκαιο (πρβλ. απόφαση της 25ης Απριλίου 2013, *Asociația Accept*, C-81/12, EU:C:2013:275, σκέψη 61).

54 Πάντως, στην υπόθεση της κύριας δίκης, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία δεν προκύπτει ότι πρόκειται για παραβάσεις των εθνικών διατάξεων που θεσπίστηκαν για τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

55 Η ερμηνεία του άρθρου 17 της οδηγίας 2000/78 δεν είναι, συνεπώς, αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

56 Συμφώνως προς τη δυνατότητα που αναγνωρίζεται παγίως από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ιδίως από την απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, *Beshkov* (C-171/16, EU:C:2017:710, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), επιβάλλεται η αναδιατύπωση του δευτέρου ερωτήματος ως αφορώντος, κατ' ουσίαν, το ζήτημα αν το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/78 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, περιορίζει την έκταση του ελέγχου τον οποίο τα εθνικά δικαστήρια είναι σε θέση να ασκούν, αποκλείοντας τα ζητήματα που συνδέονται με τη βάση καθορισμού του «ποσού μεταβάσεως», το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.

57 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, η δε εφαρμογή του δικαίου αυτού συνεπάγεται τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με τον Χάρτη (πρβλ. αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, *Pfleger* κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και της 17ης Απριλίου 2018, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, σκέψη 49).

- 58 Εν προκειμένω, από το άρθρο 169c, παράγραφος 2c, του τροποποιηθέντος νόμου περί μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων προκύπτει ότι ο νόμος αυτός συνιστά εφαρμογή, στο αυστριακό δίκαιο, της οδηγίας 2000/78, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οπότε ο Αυστριακός νομοθέτης όφειλε να σεβαστεί τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο άρθρο 47 του Χάρτη, και ειδικότερα το δικαίωμα των πολιτών για αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που τους παρέχει το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, σκέψη 52).
- 59 Κατόπιν της διευκρίνισης αυτής, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.
- 60 Προκειμένου να διασφαλιστεί εντός της Ένωσης η τήρηση του εν λόγω θεμελιώδους δικαιώματος, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που καλύπτει το δίκαιο της Ένωσης.
- 61 Το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής επιβεβαιώνεται από την ίδια την οδηγία 2000/78, της οποίας το άρθρο 9 ορίζει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε πρόσωπο που κρίνει ότι θίγεται από δυσμενή διάκριση έχει τη δυνατότητα να προβάλλει τα δικαιώματά του (πρβλ. απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2014, Schmitzer, C-530/13, EU:C:2014:2359, σκέψη 49).
- 62 Ως εκ τούτου, η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης απαιτεί, όσον αφορά τα πρόσωπα που έχουν υποστεί διάκριση λόγω ηλικίας, την κατοχύρωση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του δικαιώματός τους για ίση μεταχείριση.
- 63 Εν προκειμένω, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 74 των προτάσεών του, στο πλαίσιο του νέου αυστριακού συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, η εμπέδωση του ουσιαστικού ελέγχου τον οποίο τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια είναι σε θέση να ασκούν ως προς το «ποσό μεταβάσεως», το οποίο καθορίζει την ανακατάταξη των ενδιαφερόμενων δημοσίων υπαλλήλων, είναι άκρως περιορισμένη. Πράγματι, ο έλεγχος αυτός δύναται να αφορά μόνον ανακρίβειες ανακύπτουσες από σφάλματα κωδικοποίησης των σχετικών στοιχείων, και όχι ενδεχόμενη παρανομία ως προς τη βάση υπολογισμού του μισθού επί του οποίου βασίζεται το εν λόγω ποσό και, ως εκ τούτου, το ποσό μεταβάσεως καθορίζεται βάσει του μισθού όπως είχε ορισθεί, κατ' αρχήν και ως προς το ύψος του, κατ' εφαρμογήν του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και προαγωγής.
- 64 Υπό τις συνθήκες αυτές, αν ο δημόσιος υπάλληλος που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και προαγωγής δεν μπορεί να αμφισβητήσει τα ενέχοντα δυσμενείς διακρίσεις αποτελέσματα του «ποσού μεταβάσεως», δεν είναι σε θέση να διεκδικήσει τον σεβασμό όλων των δικαιωμάτων που αντλεί από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, η οποία κατοχυρώνεται και με την οδηγία 2000/78, κατά παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη. Η δε δυνατότητα που έχει να ασκήσει προσφυγή κατά του νέου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής στο σύνολό του δεν αναιρεί τη διαπίστωση αυτή.
- 65 Επομένως, δημόσιος υπάλληλος που υπήρξε θύμα δυσμενούς διακρίσεως λόγω ηλικίας πρέπει να μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/78 για να προσβάλλει τα ενέχοντα δυσμενείς διακρίσεις αποτελέσματα των όρων μεταβάσεώς του στο νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.
- 66 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/78 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, περιορίζει την έκταση του ελέγχου τον οποίο τα εθνικά δικαστήρια είναι σε θέση να

ασκούν, αποκλείοντας τα ζητήματα που συνδέονται με τη βάση καθορισμού του «ποσού μεταβάσεως», το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 67 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν μια εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, αντιβαίνει στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας και στο άρθρο 47 του Χάρτη, η αρχή αυτή επιβάλλει να εξετασθεί εκ νέου η κατάσταση των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων που έχουν υποστεί μια τέτοια διάκριση λόγω ηλικίας, κατά την εφαρμογή του μηχανισμού μεταβάσεως στο νέο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής, και να μεταβούν οι υπάλληλοι αυτοί, χωρίς να υφίστανται διακρίσεις, στο νέο αυτό σύστημα.
- 68 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους κανόνες του εθνικού δικαίου και κατ' εφαρμογήν των μεθόδων ερμηνείας που το δίκαιο αυτό αναγνωρίζει, να κρίνουν αν και σε ποιον βαθμό μια εθνική διάταξη μπορεί να ερμηνευθεί σύμφωνα με την οδηγία 2000/78, χωρίς να προβούν σε *contra legem* ερμηνεία της εθνικής αυτής διατάξεως (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2019, *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43, σκέψη 74).
- 69 Αν δεν είναι δυνατή η σύμφωνη με τις απαιτήσεις της οδηγίας αυτής ερμηνεία και εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας, πρέπει να υπομνησθεί ότι, δυνάμει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, η οποία ισχύει και για την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας, αντίθετη εθνική κανονιστική ρύθμιση εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης δεν πρέπει να εφαρμόζεται (απόφαση της 19ης Ιουνίου 2014, *Specht* κ.λπ., C-501/12 έως C-506/12, C-540/12 και C-541/12, EU:C:2014:2005, σκέψη 89).
- 70 Επίσης κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οσάκις διαπιστώνεται διάκριση αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης και ενόσω δεν έχουν ληφθεί μέτρα προς αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, η τήρηση της αρχής της ισότητας μπορεί να εξασφαλισθεί μόνο με τη χορήγηση, στα άτομα της ευρισκόμενης σε δυσμενέστερη θέση κατηγορίας, των πλεονεκτημάτων των οποίων απολαύουν τα άτομα της ευνοούμενης κατηγορίας. Τα ευρισκόμενα σε δυσμενέστερη θέση άτομα πρέπει, συνεπώς, να περιέλθουν στη θέση στην οποία ευρίσκονται τα άτομα που απολαύουν του συγκεκριμένου πλεονεκτήματος (πρβλ. απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2019, *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43, σκέψη 79 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 71 Σε μια τέτοια περίπτωση, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να μην εφαρμόζει οποιαδήποτε εθνική διάταξη συνεπάγεται διακρίσεις, χωρίς να ζητεί ή να αναμένει την προηγούμενη κατάργηση της διατάξεως αυτής εκ μέρους του νομοθέτη, και να εφαρμόζει στα μέλη της κατηγορίας που τυγχάνει δυσμενούς μεταχειρίσεως το ίδιο σύστημα που ισχύει για τα μέλη της άλλης κατηγορίας. Το εθνικό δικαστήριο υπέχει την υποχρέωση αυτή ανεξαρτήτως της υπάρξεως, στο εσωτερικό δίκαιο, διατάξεων που του απονέμουν την αρμοδιότητα να ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2019, *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43, σκέψη 80 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 72 Εντούτοις, η λύση αυτή τυγχάνει εφαρμογής μόνον εφόσον υφίσταται έγκυρο σύστημα αναφοράς (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2019, *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43, σκέψη 81 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 73 Εν προκειμένω, αφενός, πρέπει να υπομνησθεί στο πλαίσιο της απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα ότι, με την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2014, *Schmitzer* (C-530/13, EU:C:2014:2359), το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι κανόνες του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής

προαγωγής και, ειδικότερα, εκείνοι οι οποίοι, προκειμένου να θέσουν τέλος σε διάκριση λόγω ηλικίας έναντι των δημοσίων υπαλλήλων, λαμβάνουν υπόψη τις περιόδους εκπαίδευσης και υπηρεσίας που συμπληρώθηκαν πριν από την ηλικία των 18 ετών, αλλά οι οποίοι, ταυτοχρόνως, προβλέπουν μόνο για τους δημοσίους υπαλλήλους που υπήρξαν θύματα της διακρίσεως αυτής επιμήκυνση κατά τρία έτη του χρόνου που απαιτείται για τη μετάβαση από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο κάθε κατηγορίας προσωπικού ή μισθολογικής κατηγορίας, διατηρούν μια άμεση διάκριση λόγω ηλικίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, και παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78.

- 74 Αφετέρου, οι κανόνες περί αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής που εφαρμόζονταν επί των δημοσίων υπαλλήλων που ευνοούνταν είναι εκείνοι που θα επέτρεπαν στους δημοσίους υπαλλήλους που δεν ευνοούνταν την προαγωγή κατά κλιμάκιο χωρίς καμία διάκριση.
- 75 Κατά συνέπεια, ενόσω δεν έχουν ληφθεί μέτρα προς αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, η αποκατάστασή της, σε περίπτωση όπως αυτή της διαφοράς της κύριας δίκης, προϋποθέτει τη χορήγηση στους δημοσίους υπαλλήλους που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα των ίδιων πλεονεκτημάτων με αυτά των οποίων ήταν σε θέση να τύχουν οι δημόσιοι υπάλληλοι που ευνοούνταν από το σύστημα αυτό, όσον αφορά τόσο τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας όσο και την προαγωγή στη μισθολογική κλίμακα (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2015, Starjakob, C-417/13, EU:C:2015:38, σκέψη 48).
- 76 Έπεται επίσης ότι δημόσιος υπάλληλος που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής δικαιούται την καταβολή από τον εργοδότη του αντισταθμίσεως ίσης προς τη διαφορά μεταξύ του ποσού των αποδοχών που ο συγκεκριμένος υπάλληλος θα έπρεπε να είχε λάβει αν δεν είχε υποστεί διάκριση και του ποσού των αποδοχών που πράγματι έλαβε.
- 77 Πρέπει να υπομνησθεί ότι οι εκτιμήσεις που παρατίθενται στις σκέψεις 75 και 76 της παρούσας αποφάσεως ισχύουν μόνο ενόσω ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει θεσπίσει μέτρα προς αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως (πρβλ. απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, σκέψη 87).
- 78 Πράγματι, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, μολονότι τα κράτη μέλη οφείλουν, κατά το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, να καταργήσουν κάθε νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη που αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, εντούτοις το άρθρο αυτό δεν τους επιβάλλει την υποχρέωση να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα σε περίπτωση παραβιάσεως της απαγορεύσεως των διακρίσεων, αλλά τους αφήνει την ελευθερία να επιλέξουν, μεταξύ των διαφόρων λύσεων που προσφέρονται για την επίτευξη του σκοπού του άρθρου αυτού, τη λύση που τους φαίνεται καταλληλότερη προς τούτο, αναλόγως των διαφόρων καταστάσεων που μπορούν να ανακύψουν (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, σκέψη 88).
- 79 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο τρίτο ερώτημα προσέχει η απάντηση ότι, σε περίπτωση που οι εθνικές διατάξεις δεν μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 2000/78, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να διασφαλίσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την έννομη προστασία που απορρέει για τους πολίτες από την οδηγία αυτή και να εγγυηθεί την πλήρη αποτελεσματικότητά της, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη οποιαδήποτε αντίθετη εθνική διάταξη. Το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, άπαξ διαπιστωθεί δυσμενής διάκριση, αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, και ενόσω δεν έχουν θεσπισθεί μέτρα για την αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, η αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνεπάγεται τη χορήγηση στους δημοσίους υπαλλήλους που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής των ίδιων πλεονεκτημάτων με αυτά των οποίων ήταν σε θέση να τύχουν οι δημόσιοι υπάλληλοι που ευνοούνταν από το σύστημα αυτό, όσον αφορά τόσο τον συνυπολογισμό περιόδων υπηρεσίας που συμπληρώθηκαν πριν από την ηλικία των 18 ετών όσο και την προαγωγή στη μισθολογική κλίμακα και, κατά συνέπεια, τη χορήγηση

οικονομικής αντισταθμίσεως στους δημοσίους υπαλλήλους που έχουν υποστεί διάκριση, ίσης προς τη διαφορά μεταξύ των αποδοχών που ο οικείος υπάλληλος θα έπρεπε να έχει λάβει αν δεν είχε υποστεί διάκριση και του ποσού των αποδοχών που πράγματι έλαβε.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 80 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 81 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Τα άρθρα 1, 2 και 6 της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, σε συνδυασμό με το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, έχουσα αναδρομική ισχύ, η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας, προβλέπει μετάβαση των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων σε νέο σύστημα αποδοχών και προαγωγής, στο πλαίσιο του οποίου η πρώτη κατάταξη των υπαλλήλων αυτών καθορίζεται βάσει των τελευταίων αποδοχών τους στο πλαίσιο του προηγούμενου συστήματος.
- 2) Το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/78 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, περιορίζει την έκταση του ελέγχου τον οποίο τα εθνικά δικαστήρια είναι σε θέση να ασκούν, αποκλείοντας τα ζητήματα που συνδέονται με τη βάση καθορισμού του «ποσού μεταβάσεως», το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες του προγενέστερου συστήματος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής.
- 3) Σε περίπτωση που οι εθνικές διατάξεις δεν μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 2000/78, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να διασφαλίσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την έννομη προστασία που απορρέει για τους πολίτες από την οδηγία αυτή και να εγγυηθεί την πλήρη αποτελεσματικότητά της, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη οποιαδήποτε αντίθετη εθνική διάταξη. Το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, άπαξ διαπιστωθεί δυσμενής διάκριση, αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, και ενόσω δεν έχουν θεσπισθεί μέτρα για την αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, η αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνεπάγεται τη χορήγηση στους δημοσίους υπαλλήλους που δεν ευνοούνταν από το προγενέστερο σύστημα αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής των ίδιων πλεονεκτημάτων με αυτά των οποίων ήταν σε θέση να τύχουν οι δημόσιοι υπάλληλοι που ευνοούνταν από το σύστημα αυτό, όσον αφορά τόσο τον συνυπολογισμό περιόδων υπηρεσίας που συμπληρώθηκαν πριν από την ηλικία των 18 ετών όσο και την προαγωγή στη μισθολογική κλίμακα και, κατά συνέπεια, τη χορήγηση οικονομικής αντισταθμίσεως

στους δημοσίους υπαλλήλους που έχουν υποστεί διάκριση, ίσης προς τη διαφορά μεταξύ των αποδοχών που ο οικείος υπάλληλος θα έπρεπε να έχει λάβει αν δεν είχε υποστεί διάκριση και του ποσού των αποδοχών που πράγματι έλαβε.

(υπογραφές)